

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
О. М. Денисюк

№ 9, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 338.32.053

*О. М. Денисюк,
д. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансового контролю і аналізу
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ, м. Вінниця*

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

*О. М. Denysyuk,
Ph.D., associate professor, head of of financial control and analyses department
of Vinnytsia Institute of Trade and Economics KNUTE, Vinnitsa*

THE ANALYSIS OF THE CONDITION AND EFFECTIVE USING OF FIXED ASSETS IN ENGINEERING INDUSTRY AT VINNITSA REGION

Стаття присвячена дослідженню методики аналізу стану та ефективності використання основних засобів на підприємствах машинобудівної галузі Вінницької області. На основі систематизації аналітичних даних визначено загальні тенденції в зміні ефективності використання та технічного стану основних засобів.

The article is researched the theoretical approaches to the analysis of the status and effectiveness of assets. The article is summarized the data analysis algorithm of fixed assets engineering industry. There are selected three major relative indicators to analyze the status and effectiveness of fixed assets. Reproduced digital material on the dynamics of the original cost, residual value and depreciation five selected enterprises of Vinnytsia region. Based on the analytical data systematization identified common trends in efficiency and the technical condition of fixed assets. The results of the analysis and comparison are the prevailing trends of the all formed opinions and recommendations on improving the technical condition and efficient use of assets.

Ключові слова: основні засоби, фондівіддача, рентабельність, ступінь зносу.

Keywords: fixed assets, capital, profitability, degree of wear.

Постановка проблеми. Основні засоби – це вагома складова балансу виробничих підприємств, зокрема підприємств промисловості. В контексті вивчення ефективності діяльності підприємницького сектору аналіз націлений на встановлення рівня ефективності їх використання. Останній показник має вагомий вплив на рентабельність, прибутковість, дохідність та в цілому ефективності діяльності підприємства. Не менш важливим в сучасних умовах є рівень придатності (зносу) основних засобів. В Україні спостерігається ситуація, що характеризується недостатніми капіталовкладеннями в оновлення основних засобів підприємств промислового сектору. Це обумовлює потребу постійного моніторингу стану основних засобів з метою формування пропозицій щодо шляхів та способів їх оновлення.

Аналіз останніх досліджень. Питання аналізу ефективності та зносу основних засобів підприємств різних сфер досліджують такі науковці як Мних С.В., Сопко В.В., Бутинець Ф.Ф., Швець Н.В., Юрчишена Л.В., Бутинець Т.А., Кузьмін О. та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В більшості праць вивчається методика розрахунку відносних показників ефективності та рівня зносу. Проте незначна кількість публікацій окрім теоретичних викладок містить огляд стану та ефективності використання основних засобів на діючих підприємствах промисловості.

Постановка завдання. В статті планується дослідити теоретичні підходи до аналізу ефективності використання та якісного стану основних засобів, а також вивчити фактичні значення даних показників по підприємствах машинобудівного сектору економіки Вінницької області та дослідити їх взаємозв'язок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результати вивчення теоретичних досліджень та їх узагальнення дозволяють сформулювати єдину методику аналізу стану та ефективності використання основних засобів підприємств машинобудівної промисловості (рис. 1).

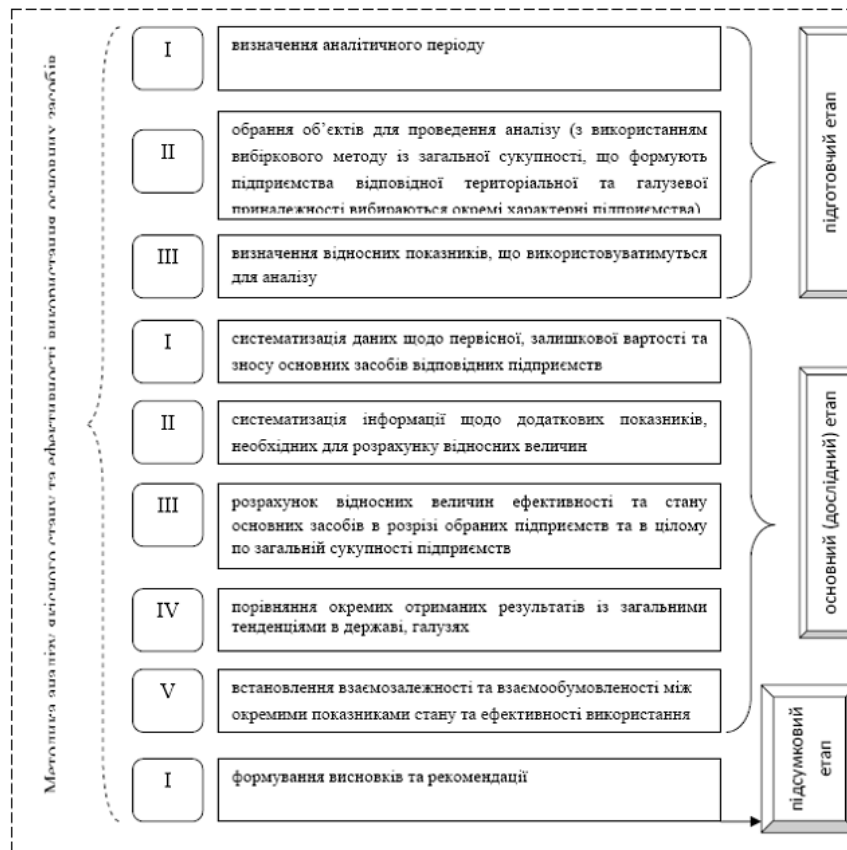

Рис. 1. Методика аналізу стану та ефективності використання основних засобів підприємств машинобудівної промисловості

Відповідно до сформованої методики першим етапом є визначення аналітичного періоду. У зв'язку із значними змінами в економіці, зумовленими геополітичними трансформаціями та іншими факторами нестабільності для проведення аналізу доцільно використати показники за 2014р. Саме в даному році почали більш відчутно проявлятися негативні тенденції в економіці України, які будуть діяти ще протягом не одного року. Оскільки аналіз стану та ефективності використання основних засобів доцільно проводити в динаміці, що забезпечує можливість виявлення позитивних та негативних тенденцій, то варто визначити необхідні показники за попередні періоди. Оптимальним вважаємо період в п'ять років. Це обумовлено тим, що у 2010 р. вже частково нівелювався вплив негативних тенденцій, які виникли під впливом світової економічної кризи 2008р. та зазнали посилення у 2009р.

В ході другого етапу запропонованої методики здійснюємо обрання об'єктів для проведення аналізу. Однією із важливих галузей промисловості є машинобудування. Стабільний розвиток галузі машинобудування забезпечує розвиток економіки як окремих регіонів, так і України загалом, оскільки становить основу науково-технічного прогресу в усіх видах економічної діяльності та забезпечує конкурентоспроможність національного товаровиробника. Розвиток галузі машинобудування значною мірою залежить від наявності на виробництві достатніх основних засобів, зокрема високоавтоматизованої техніки. Ефективне управління структурою основних засобів безпосередньо впливає на відновлення машинобудівного комплексу як сфери економічної діяльності [7, с. 206].

Для більш детального дослідження стану та ефективності використання основних засобів було обрано машинобудівну галузь у Вінницькій області. Аналіз структури підприємницького сектору області дозволяє стверджувати про наявність тенденції до зростання кількості машинобудівних підприємств області. Вагому частку машинобудівних підприємств складають малі підприємства (76,2%), з яких понад 60% – мікропідприємства. Кількість малих підприємств в машинобудуванні за останній рік зросла на 17,6%, а їх частка в загальній кількості на – 1,5 відсоткових пунктів [8].

На основі вивчення рівня прибутковості оберемо п'ять підприємств машинобудівної сфери Вінницької області для проведення аналізу якісного стану та ефективності використання основних засобів. Серед них: ПАТ «МогилівПодільський машинобудівний завод ім. С.М. Кірова», ПАТ «Барський машинобудівний завод», ПАТ «Калинівське районне підприємство «Агромаш», ПАТ «Ямпільський приладобудівний завод», ПрАТ «Авто електроапаратура».

У процесі виробництва основні засоби зношуються фізично і старіють морально. Ступінь фізичного зносу основних засобів визначається в процесі нарахування амортизації. Його можна розглядати в кількох аспектах: як метод визначення поточної оцінки не зношеної частини основних засобів, як спосіб віднесення на готову продукцію одноразових витрат на основні засоби, як спосіб нагромадження фінансових ресурсів для заміщення виведених з виробничого процесу основних засобів або для вкладання коштів у нові виробництва [5, с. 217].

Основним показником, що характеризує ступінь фізичного зносу основних засобів машинобудівних підприємств є коефіцієнт зносу (1).

$$K_{\text{зн}} = \frac{Z_{\text{зн}}}{OZ_{\text{пв}}} \quad (1)$$

$K_{\text{зн}}$ – коефіцієнт зносу основних засобів;

$Z_{\text{зн}}$ – загальна величина накопиченого зносу за попередні періоди з урахуванням всіх змін щодо зміни вартості та руху основних засобів;

$OZ_{\text{пв}}$ – первісна вартість основних засобів з урахуванням всіх змін.

Вважаємо, що більш інформативним та зручним показником для використання в аналітичних дослідженнях є ступінь зносу ($Z_{\text{зн}}\%$) (2). Варто відзначити, що введення поняття «ступінь зносу» є цілком обгрунтованим, адже коефіцієнт зносу не можна відобразити у відсотковому вираженні, тому що згідно теорії економічного аналізу коефіцієнти є відносними безрозмірними величинами.

$$Z_{\text{зн}}\% = K_{\text{зн}} * 100\% \quad (2)$$

Основними показниками, які визначають ефективність використання основних засобів на підприємстві є фондвіддача та рентабельність (збитковість) основних засобів (рис.2). Фондовіддача – це відносний показник. Показник рентабельності (збитковості) має виражатися у відсотках.

Рис. 2. Схематичне відображення методики розрахунку відносних показників ефективності використання основних засобів

В ході дослідницького етапу запропонованої методики проведемо аналіз стану та ефективності використання основних засобів на основі п'яти обраних підприємств Вінницької області (табл. 1).

Таблиця 1.

Аналіз стану та ефективності використання основних засобів на машинобудівних підприємствах Вінницької області

Назва підприємства	Показник	Роки				
		2 010р.	2 011р.	2 012р.	2 013р.	2 014р.
Публічне акціонерне товариство «МогилівПодільський машинобудівний завод ім. С.М. Кірова»	Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	78028	77882	69013	37766	56643
	Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	23440	21634	34820	32283	48673
	Знос ОЗ	54588	56248	34193	5483	7970
	Роз (Зоз), %	-1,91	-2,77	-1,10	3,12	-12,20
	ФВоз	0,384	0,375	0,629	1,095	0,601
	ЗН, %	69,96	72,22	49,55	14,52	14,07
Публічне акціонерне товариство «Ямпільський приладобудівний завод»	Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	9510	9568	9602	9793	10385
	Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	2890	2995	2899	3147	3361
	Знос ОЗ	6620	6573	6703	6646	7024
	Роз (Зоз), %	2,99	27,00	13,17	8,74	8,26
	ФВоз	1,6	2,575	2,117	2,47	4,06
	ЗН, %	69,61	68,70	69,81	67,86	67,64
Публічне акціонерне товариство «Барський машинобудівний завод»	Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	36326	36448	35920	39732	40069
	Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	10950	10348	10500	11186	10789
	Знос ОЗ	25376	26100	25420	28546	29280
	Роз (Зоз), %	4,14	3,78	5,43	2,21	9,22
	ФВоз	1,912	0,515	0,563	0,474	0,602
	ЗН, %	69,86	71,61	70,77	71,85	73,07
Публічне акціонерне товариство «Калинівське районне підприємство «Агромаш»	Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	3262	3280	3347	3370	2954
	Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	1212	1181	1156	1094	961
	Знос ОЗ	2050	2099	2191	2276	1993
	Роз (Зоз), %	2,392	2,529	1,555	1,324	0,973
	ФВоз	62,84	63,99	65,46	67,54	67,47
	ЗН, %	62,84	63,99	65,46	67,54	67,47
Приватне акціонерне товариство «Автоелектроапаратура»	Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	61957	62647	39182	39258	37065
	Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	35226	32350	18129	16727	15332
	Знос ОЗ	26731	30297	21053	22531	21733
	Роз (Зоз), %	-7,41	-4,16	-6,80	-1,61	1,25
	ФВоз	0,185	0,240	0,266	0,227	0,179
	ЗН, %	43,14	48,36	53,73	57,39	58,63

* ОЗ – основні засоби

Згідно даних табл. 1 можна зробити висновок, що на ПАТ «МогилівПодільський машинобудівний завод ім. С.М. Кірова» залишкова вартість основних засобів протягом усього досліджуваного періоду різко змінювалася, станом на 2014 рік вона становила 48673 тис. грн., що обумовило формування висхідної тенденції. Підприємство працювало в збиток. Лише у 2013 році воно отримало прибуток в розмірі 1178 тис. грн. Показник рентабельності незначний і у 2013 році,

коли підприємство отримало прибуток, становив 2%. Все це свідчить про недостатній рівень ефективності використання основних засобів на підприємстві. Що ж стосується їх якісного стану, то протягом досліджуваного періоду він покращувався, про що свідчить поступове зменшення ступеня зносу.

Щодо ПАТ «Ямпільський приладобудівний завод», то на підприємстві залишкова вартість основних засобів протягом 5 років постійно збільшувалася та на кінець 2014 р. становила 3361 тис. грн. Підприємство є прибутковим. Найбільший прибуток воно отримало у 2011 році – 2583 тис. грн. Рентабельність у 2014 році становить 8,3%. Однак, ступінь зносу основних засобів підприємства знаходиться на небезпечному рівні. Протягом досліджуваного періоду він коливався в межах 67,64% - 69,81%. Це свідчить про необхідність оновлення основних засобів і економії коштів за рахунок основних засобів.

Залишкова вартість основних засобів ПАТ «Барський машинобудівний завод» у 2014 році становила 10789 тис. грн. Чистий прибуток був порівняно незначний. У 2013 році він склав 877 тис. грн., але вже у 2014 році збільшився до 3695 тис. грн. Рентабельність основних засобів знаходилася в межах від 2% до 9%. Ступінь зносу основних засобів протягом досліджуваного періоду зростала з 69,86% до 73,07%. Дані показники також свідчать про нагальну потребу оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

Аналізуючи ПАТ «Калинівське районне підприємство «Агромаш» можна побачити, що залишкова вартість його основних засобів протягом досліджуваного періоду зменшувалася і становила на 2014 рік 961 тис. грн. Підприємство протягом останніх 2 років було збитковим. У 2014р. збиток сягав 164 тис. грн. Про неефективність використання основних засобів свідчить рентабельність основних засобів, яка складає лише близько 1% протягом досліджуваного періоду.

Залишкова вартість основних засобів ПрАТ «Авто електроапаратура» протягом усього періоду зменшувалася та у 2014 році становила 15332 тис. грн. Підприємство протягом 2010-2013 років працювало у збиток. Проте у 2014р. рентабельність основних засобів склала вже 1,25%.

Фондовіддача є одним з основних показників ефективності використання основних засобів. Аналіз динаміки фондовіддачі протягом 2010-2014 років свідчить, що найбільшим показником фондовіддачі є на ПАТ «Ямпільський приладобудівний завод». У 2014 р. він становив 4,07 грн./1 грн. Найменші показники фондовіддачі простежуються на ПрАТ «Авто електроапаратура», які протягом усього періоду коливаються у межах 0,17-0,26 грн./1 грн (рис. 3).

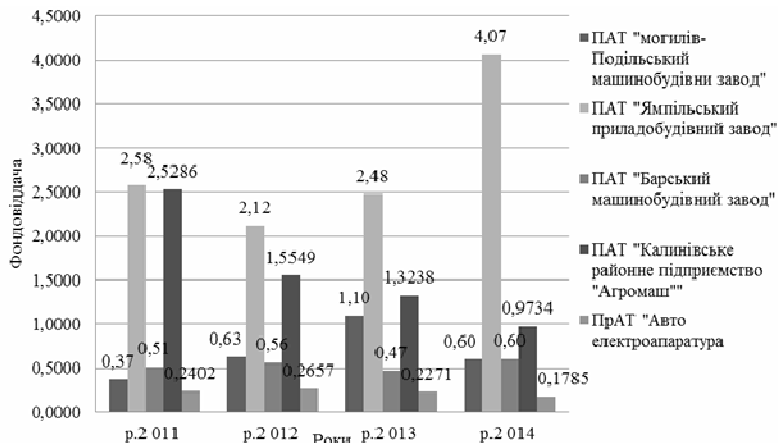

Рис. 3. Аналіз фондовіддачі по підприємствах машинобудівної галузі Вінницької області протягом 2010-2014 років

Що стосується ступеня зносу, то протягом досліджуваного періоду по всіх підприємствах він знаходився на високому рівні (рис. 4). На ПрАТ «Автоелектроапаратура» ступінь зносу основних засобів зріс з 43,14% до 58,63% протягом досліджуваного періоду. Тенденції до зростання даного показника спостерігалися на ПАТ «Калинівське районне підприємство «Агромаш» та ПАТ «Барський машинобудівний завод». Хоча темп зростання показника був незначним, проте в абсолютному вираженні ступінь зносу знаходився в межах 70%.

Протягом досліджуваного періоду лише на ПАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод ім. Кірова» спостерігалася значне скорочення ступеня зносу: із 69,96% у 2010р. до 14,07% у 2014р. Це говорить про цілеспрямовану політику підприємства направлену на кардинальне оновлення основних засобів.

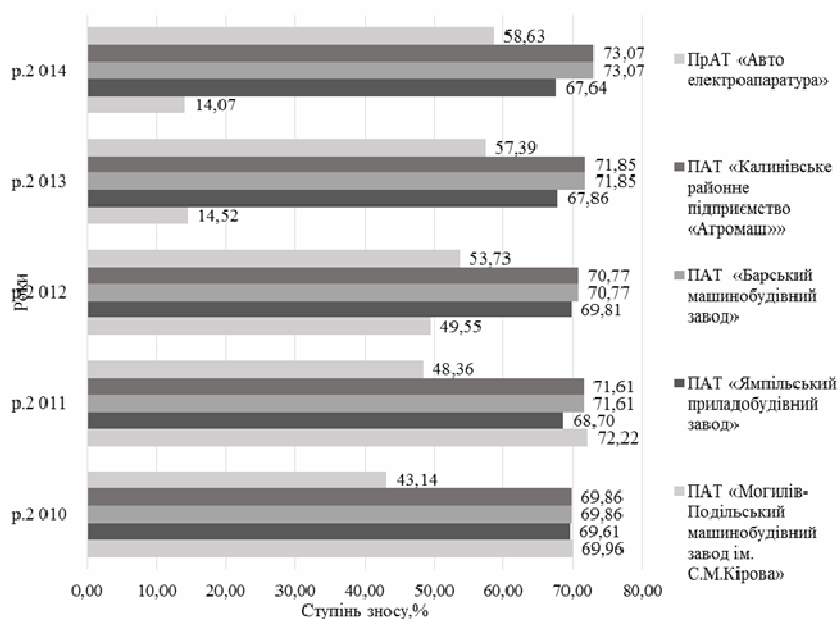

Рис. 4. Аналіз ступеня зносу по підприємствах машинобудівної галузі Вінницької області 2010-2014 років

Для більш наочного відображення загального стану та динаміки досліджуваних показників відобразимо узагальнені дані по п'яти підприємствах (табл. 2).

Таблиця 2.
Узагальнені дані по підприємствах машинобудівної галузі впродовж 2010-2014 років

Показник	Роки					Абс. відх. показників
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	

Первісна вартість ОЗ*, тис. грн.	189083	189825	157064	129919	147116	2014р. від 2010р. -41967
Залишкова вартість ОЗ, тис. грн.	73718	68508	67504	64437	79116	5398
Знос ОЗ	115365	121317	89560	65482	68000	-47365
Роз (Зоз), %	-2,27	-0,4	-0,2	1,3	-1,5	0,867
ФВоз	0,709	0,802	0,961	1,168	1,266	0,558
ЗН, %	61,01	63,91	57,02	50,40	46,22	-14,791

Отже, загалом первісна вартість основних засобів досліджуваних підприємств протягом 2010 – 2014 рр. скоротилася на 41967 тис. грн., проте їх залишкова вартість збільшилася. Це може бути обумовлено різними методами розрахунку амортизації, а також скороченням величини зносу основних засобів на 47365 тис. грн.

Негативним є те, що з п'яти досліджуваних років у чотирьох підприємства характеризувалися відносним показником збитковості, а не прибутковості. Загалом рівень збитковості протягом досліджуваного періоду скоротився на 0,867%. Проте його абсолютна величина на рівні 1,5% у 2014р. свідчить про неефективну діяльність підприємств та її погіршення порівняно із 2013р. Такі зміни пояснюються загальними економічними тенденціями в державі, деструктивними явищами в економіці, обумовленими переорієнтацією ринків збуту, втратою частини ресурсної бази, нестабільним валютним курсом, швидко зростаючими темпами інфляції тощо.

У рамках процесу порівняння окремих показників стану та ефективності використання основних засобів із загальними тенденціями доцільно провести співставлення ступеня зносу основних засобів в цілому по Україні та з виділенням даного показника окремо для підприємств промисловості і для досліджуваних підприємств (рис.5).

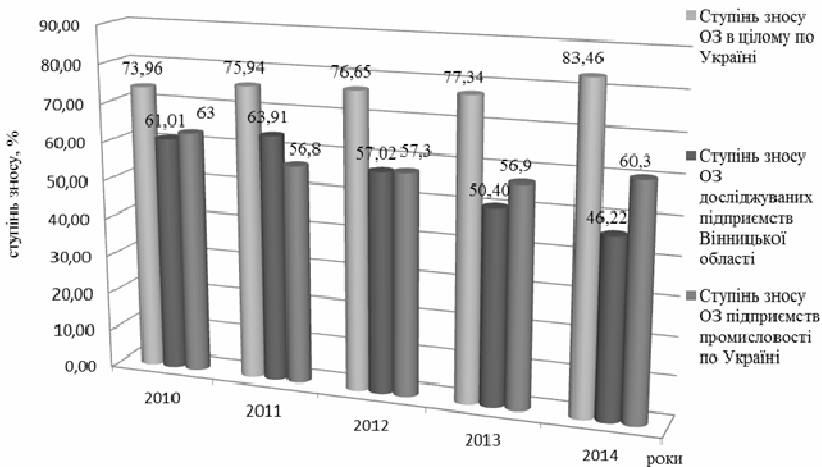

Рис. 5. Динаміка ступеня зносу основних засобів в Україні та на досліджуваних машинобудівних підприємствах Вінницької області

Результати, що представлені на рис. 5 дозволяють зробити висновок про те, що в порівнянні із загальнодержавною тенденцією значного зростання рівня зносу основних засобів динаміка ступеня зносу п'яти досліджуваних підприємств є позитивною, адже характеризується спадною тенденцією. У 2014р. ступінь зносу основних засобів досліджуваних машинобудівних підприємств був на 37,24% меншим від середнього значення по Україні та на 14,08% менше від середнього значення показника на підприємствах промислового комплексу України.

Результати проведеного аналізу дозволяють робити припущення про існування взаємозалежності між рівнем ефективності використання основних засобів та їх якісним станом (рис. 6).

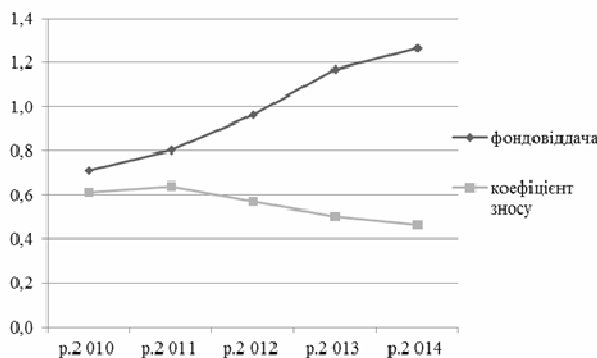

Рис. 6. Аналіз динаміки фондовіддачі та ступеня зносу досліджуваних машинобудівних підприємств Вінницької області у 2010-2014 рр.

Синхронна обернена взаємозалежність дозволяє стверджувати, що при зростанні ступеня зносу скорочуватиметься рівень фондовіддачі основних засобів. В такому випадку, між фондовіддачею та показником придатності, що є оберненим до ступеня зносу має простежуватися пряма залежність із високим рівнем кореляції зазначених відносних показників. Для перевірки даного припущення доцільно визначити коефіцієнти кореляції між даними показниками в розрізі підприємств та в загальному і визначити формулу лінійного зв'язку між ними. Використовуючи метод кореляційного аналізу отримаємо наступні дані (табл.3).

Таблиця 3. Аналіз ступеня та форми взаємозалежності між ступенем придатності та фондовіддачею основних засобів

Підприємство	Коефіцієнт кореляції	Рівняння лінійного зв'язку	Коефіцієнт достовірності
ПАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод ім. С.М. Кірова»	0,790508	$y=0,8087x+0,1647$	0,62

ПАТ «Ямпільський приладобудівний завод»	0,798991	$y=74,668x-20,748$	0,63
ПАТ "Барський машинобудівний завод"	0,708173	$y=36,187x-9,5249$	0,5
ПАТ "Калинівське районне підприємство "Агромаш"	0,932007	$y=30,372x-8,7355$	0,87
ПрАТ "Автоелектроапаратура"	0,08593	$y-0,0494x+0,2428$	0,007
		$Y=13,05x^2+12,7x-2,8^*$	0,88
Всі п'ять підприємств	0,957936	$y=3,0813x-0,3833$	0,92

* - поліном 2-ї степені

Коефіцієнт кореляції фондвідачі та ступеня придатності основних засобів свідчить про високий рівень зв'язку між ними. Форма залежності даних двох показників представлена на рис. 7.

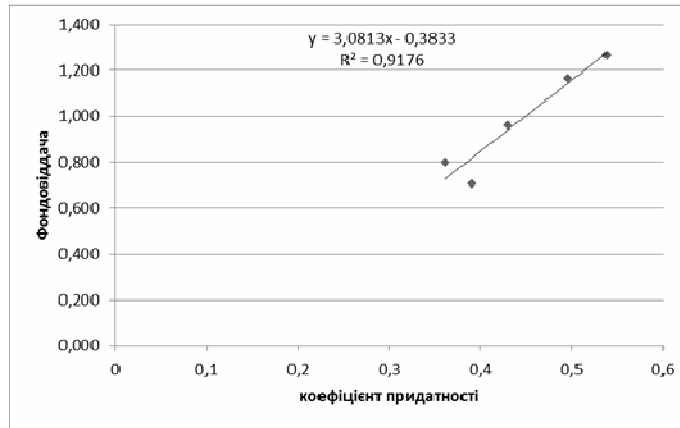

Рис. 7. Графічне відображення взаємозв'язку між фондвідачею та ступенем придатності досліджуваних машинобудівних підприємств Вінницької області у 2010-2014 рр.

Рівень кореляції між досліджуваними показниками на рівні 0,957 виступає математичним підтвердженням нашого припущення про високу взаємозалежність між ступенем придатності основних засобів та рівнем ефективності їх використання.

Висновки. Отже, дослідження діяльності машинобудівних підприємств показало неоднорідність їх розвитку, вирішальну залежність від кризових явищ в країні та наявність ряду внутрішньогосподарських проблем, їх складність та різноплановість. З проведених досліджень слідує, що машинобудівна галузь має низький рівень рентабельності, значну частину застарілих основних засобів та недостатність коштів для модернізації та переоснащення своєї матеріально-технічної бази.

З усіх досліджуваних підприємств, кожне має великі проблеми з оновленням основних засобів. Так, прибутковими із 5 досліджуваних є лише 2, а саме ПАТ «Ямпільський приладобудівний завод» та ПАТ «Барський машинобудівний завод».

Підприємствам необхідно проводити заходи щодо підвищення ефективності використання основних засобів. Зокрема необхідна оптимізація структури виробничого обладнання (ліквідація проблемних місць); удосконалення технологічних процесів; застосування прогресивних форм організації виробництва і праці; забезпечення максимального завантаження виробничих потужностей підприємства; підвищення професійно-кваліфікаційного рівня обслуговуючого об'єкти основних засобів персоналу; підвищення коефіцієнта змінності роботи устаткування; зменшення кількості непрацюючого устаткування.

Аналіз також показав, що є два різних підходи власників підприємств до їх діяльності. Одні спрямовують кошти на модернізацію та розвиток навіть ціною зменшення прибутків і відмови від дивідендів. Інші намагаються отримати прибуток навіть шляхом відмови від простого відшкодування амортизації основних засобів. На наш погляд, держава має враховувати поведінку власників при формуванні і реалізації своєї фінансової та інвестиційної політики, стимулювання прогресивних власників.

Література.

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України від 01.10.2013. - Режим доступу: «<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>».
2. Бутинець Т.А. Основні засоби: точка зору економіста / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - Вип. 2 (23). - С. 22-36.
3. Кузьмін Д.Л. Основні засоби та основні фонди: порівняльний аспект / Д.Л. Кузьмін // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2012. - Вип. 2 (23). - С. 148-155.
4. Кузьмін О. Економічна ефективність використання основних засобів підприємства / О. Кузьмін // Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - №20(9). - С.240-245.
5. Гетьман О. Економіка підприємства : навчальний посібник / О. Гетьман, В. Шаповал. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 487 с.
6. Великий Ю. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності машинобудівних підприємств за рахунок власних коштів / Ю. Великий // Економіка. - №2 (106). - 2011. - С. 16-19.
7. Дашко І. М. Аналіз впливу чинників на рівень ризику вкладення інвестицій в машинобудівні підприємства // І. М. Дашко. - Науковий вісник НЛТУ України. - 2010. - Вип. 20.1. - С. 206-211.
8. Головне управління статистики у Вінницькій області. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>.
9. Причепя І.В. Управління інноваційним потенціалом промислових підприємств : монографія / В.О. Козловський, І.В. Причепя. - Вінниця : ВНТУ, 2013. - 184 с.

References.

1. Podatkovyj kodeks Ukrajinny (2015), available at: «<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>», (Accessed 20.09. 2015).
2. Butynecj T.A. Osnovni zasoby: tochka zoru ekonomista, *Problemy teoriji ta metodologiji bukhgaltersjckogho obliku, kontrolju i analizu*, 2012, Vol. 2 (23), pp. 22-36.
3. Kuzjmin D.L. Osnovni zasoby ta osnovni fondy: porivnjalnij aspekt, *Problemy teoriji ta metodologiji bukhgaltersjckogho obliku, kontrolju i analizu* 2012, Vol. 2 (23), pp. 148-155.
4. Kuzjmin O. Ekonomichna efektyvnistj vykorystannja osnovnykh zasobiv pidpryjemstva, *Naukovyj visnyk NLTU Ukrajinny*, 2010, No. 20(9), pp. 240-245.
5. Ghetjman O., Shapoval V. Ekonomika pidpryjemstva : navchalnij posibnyk, Kyiv, Centr navchalnoji literatury, 2006, 487 p.
6. Velykyj Ju. Finansove zabezpechennja innovacijnoji dijalnosti mashynobudivnykh pidpryjemstv za rakhunok vlasnykh koshtiv, *Ekonomika*, 2011, No2 (106), pp. 16-19.
7. Dashko I. M. Analiz vplyvu chynnykiv na rivenj ryzyku vkladennja investycij v mashynobudivni pidpryjemstva, *Naukovyj visnyk NLTU Ukrajinny*, 2010. - Vol. 20.1, pp. 206-211.
8. The official site of Department of Statistics in the Vinnitsa region (2015), available at: <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>, (Accessed 20.09. 2015).
9. Prychepa I.V., Kozlovskij V.O. Upravlinnja innovacijnym potencialom promyslovykh pidpryjemstv : monoghrafija, Vinnycja, VNTU, 2013, p. 184.

Стаття надійшла до редакції 25.08.2015р.

ТОВ "ДКС Центр"